

УДК: 334.758

ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ ЯК РІЗНОВИД ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Н.М. Шмиголь, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри «Облік та аудит», Запорізький національний університет

Т.С. Павлюк, старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин, Запорізький національний технічний університет

В сучасних тенденціях розвитку світового господарства переважають глобалізації, що характеризується різними змінами, серед яких слід назвати збільшення середнього розміру корпорацій, а також створення міжгалузевих структур, тобто трансформація форм власності і збільшення масштабів транснаціоналізації їх діяльності. Найбільш розповсюджений інструментів конкурентної боротьби в сфері зовнішньоекономічної діяльності стало здійснення транскордонних злиттів і поглинань конкуруючих компаній. За даними ЮНКТАД, зазначеними у Звіті про світові інвестиції, зростання міжнародного виробництва в останнє десятиліття забезпечується переважно саме за рахунок угод злиття та поглинання. В свою чергу більшість таких угод (переважно дружніх) основана на залученні прямих інвестицій – внутрішніх в межах національних угод злиття, та іноземних – у сфері ЗЕД та транскордонного злиття.

В свою чергу, можна зазначити, що злиття і поглинання є невід'ємною частиною економічного життя. Ці процеси відіграють провідну роль як в міжнародній економіці в цілому, так і в економіці будь-якої країни. Також, зазначимо, що процеси злиття та поглинання впливають на розвиток окремих підприємств, галузей, господарських комплексів та зовнішньоекономічної діяльності в цілому.

Всередині держави підприємства, що прагнуть розширити свій бізнес, можуть здійснити це або шляхом внутрішнього зростання або зростанням через злиття і поглинання. Внутрішнє зростання може бути повільним і невизначеним. Зростання ж через злиття і поглинання дуже часто є більш швидким процесом. Також зазначимо, що компанії можуть зростати усередині своєї галузі чи проникати в інші сфери бізнесу.

Ключові слова: *Злиття і поглинання, прямі інвестиції, зовнішньоекономічна діяльність, міжнародний бізнес, розширення компанії, акціонерний капітал, купівля акцій.*

Мета статті: Проаналізувати сучасний стан міжнародного ринку злиття і поглинання, вивчити основні тенденції процесів ЗіП у сучасному світі, розглянути проблемні питання при залученні прямих інвестицій в процесах злиття і поглинання, а також навести певні рекомендації та зробити власні висновки щодо взаємозв'язку процесів ЗіП і залученням ПІІ у сфері ЗЕД.

Постановка проблеми. Протягом останніх двадцяти років ХХ – початку ХХІ століття чітко визначилася основна закономірність розвитку світового господарства та зовнішньоекономічної діяльності, а саме – збільшення обсягів та темпів зростання

міжнародних інвестицій над обсягами міжнародної торгівлі. Вагоме збільшення обсягів прямих іноземних інвестицій (ПІІ) характеризується їх високою дохідністю, а також їх ефективністю та ліквідністю. Це, в свою чергу, загострює конкуренцію, яка здійснюється на міждержавному, міжрегіональному та мікроекономічному рівнях. А також це спричиняє нестійкі конкурентні переваги суб'єктів МЕН.

Певним стратегічним фактором успіху підприємств на світових ринках та нарощення їх міжнародної конкурентоспроможності є зростання їх ринкової вартості. Це здійснюється через фінансування за рахунок

залучення власних та позичкових коштів. А також за рахунок зовнішнього-злиття чи поглинання з іншою компанією. Транснаціональні корпорації розробляють стратегії реструктуризації бізнесу. Тим самим, вони посилюють свої ринкові позиції, отримують глобальні конкурентні переваги. Очевидно, що процеси злиття і поглинання (ЗіП), через залучення інвестицій в акціонерний капітал, є найбільш поширеною формою прямих іноземних інвестицій.

Аналіз наукових досліджень. Багато іноземних та вітчизняних фахівців-економістів присвятили свої роботи процесам злиття і поглинання, як всередині окремих держав, так і угодам ЗіП у транскордонному просторі. Зокрема, зазначимо таких науковців як: Яструбецька Л.С.[11], Шабліна Я.В.[10], Хоменко О.[9], Табахарнюк М.[7], Гамма Т.М.[2], Фролова Т.О.[8], Пучко І.В.[6], Горовий Д.А.[3]. А також Н. Ревуцька, В.А. Федорова, О.А. Соловійова, Д. Депаμφіліс, Д. Кемпбел, Дж. Стоунхаус, Б. Хьюстон, С.В. Валдайцев, Т. Г. Кубах, В.В. Томарева, Л.В. Крючков та інші.

Але деякі питання світових процесів злиття і поглинання, в першу чергу у сфері ЗЕД та із залученням прямих інвестицій ще не досить повно розглянуті та вивчені. Тому, саме цим та іншим питанням транскордонних процесів злиття і поглинання присвячена дана стаття.

Виклад основного матеріалу. Угоди M & A – (англ. Mergers & acquisitions (злиття і поглинання) – в західній економічній літературі загальне поняття для позначення групи фінансових операцій, мета яких - об'єднання компаній, банків і т.п. в один господарюючий суб'єкт з метою отримання конкурентних переваг і максимізації вартості цього суб'єкта в довгостроковому періоді. Таке визначення можна знайти у багатьох підручниках та словниках, але, наприклад Д. Кемпбел, Дж. Стоунхаус та Б. Хьюстон у своїй роботі зазначили, що «акціонери компанії об'єднуються на добровільних основі і ділять ресурси освітньої укрупненої компанії, стаючи акціонерами нової організації». Саме такі визначення і візьмемо за основу для вивчення про-

цесів злиття і поглинання в інвестиційному аспекті. Схоже визначення наводить Валдайцев С.В.: «Придбання однією фірмою акцій іншої фірми в такому кількості, яке не дало б покупцеві акцій контролю над підприємством, чиї акції купуються, але забезпечило б ступінь впливу, достатню для того, щоб отримати істотний вплив на менеджмент».

Зазначимо, що науковці розрізняють два таких поняття як: злиття форм і злиття активів. Злиття форм – процес, при якому виникає новий учасник (нова юридична особа). Злиття активів – утворення нової компанії з передачею власниками компаній-учасниць в якості внеску в статутний капітал прав контролю над своїми компаніями і збереженням діяльності та організаційно-правової форми останніх.

Таким чином, можна зробити висновок, що автори виділяють такі підходи:

- злиття з отриманням контролю над компанією;
- злиття без придбання контролю над компанією.

Перед тим, як проводити аналіз сучасним процесам злиття і поглинання у зовнішньоекономічній сфері, саме шляхом залучення інвестицій, або іншими словами, купівлі основної частини акцій, розглянемо основні мотиви процесів ЗіП, а також різновиди цих угод у сучасному світі. Мотиви злиттів двох чи більше компаній відображають причини того, що після процесу злиття чи поглинання компанії стають дорожчими, ніж поодиноці. А капіталізована вартість компанії-мішені і є метою більшості злиттів і поглинань.

Можна виділити найосновніші мотиви злиттів і поглинань компаній: одержання синергічного ефекту, об'єднання навичок і знань, економія за рахунок централізації маркетингу, економія на масштабах, взаємодоповнення ресурсів, економія на дорогих НДДКР і розробка нових технологій, мотив монополії, підвищення якості управління, усунення неефективності, податкові чинники, диверсифікація виробництва, можливість використання надлишкових ресурсів, різниця в ринковій ціні компанії і вартості її відшкодування, різниця між ліквідаційною і поточною

ринковою вартістю, особисті мотиви менеджерів.

Що стосується класифікації основних угод злиття і поглинання, то зазначимо різні критерії, за якими класифікують ЗіП у сучасному світі. Класифікація основних типів злиттів і поглинань компаній

В залежності від характеру інтеграції компаній виділяють види поглинань:

- горизонтальні злиття – об'єднання компаній однієї галузі, що роблять подібні виробничі або здійснюють однакові стадії виробництва;

- вертикальні злиття – об'єднання компаній різних галузей, зв'язаних технологічним процесом виробництва готового продукту, розширення компанією-покупцем діяльності або на попередні виробничі стадії;

- родові злиття – об'єднання компаній, що випускають взаємозалежні товари;

- конгломератні злиття – об'єднання компаній різних галузей без наявності виробничої спільності, тобто злиття фірми однієї галузі з фірмою іншої галузі, що не є ні постачальником, ні споживачем, ні конкурентом.

В свою чергу, можна виділити три різновиди конгломератних злиттів:

- злиття з розширенням продуктової лінії (product line extension mergers);

- злиття з розширенням ринку (market extension mergers);

- чисті конгломератні злиття, що не припускають ніякої спільності.

У залежності від національної приналежності поєднаних компаній можна виділити два види злиття компаній:

- національні злиття – об'єднання компаній, що знаходяться в рамках однієї держави;

- транснаціональні злиття – злиття компаній, що знаходяться в різних країнах (transnational merger), придбання компаній в інших країнах (cross-border acquisition).

У залежності від відношення управлінського персоналу компаній до угоди по злиттю компанії можна виділити:

- дружні злиття – злиття, при яких керівний склад і акціонери що здобуває і що здобувається (цільовий, обраної для покупки) компаній підтримують дану угоду;

- ворожі злиття – злиття і поглинання, при яких керівний склад цільової компанії (компанії-мішені) не згодний з угодою, що готується, і здійснює ряд проти загарбницьких заходів.

У залежності від способу об'єднання потенціалу можна виділити наступні типи злиття:

- корпоративні альянси – об'єднання декількох компаній, що забезпечує одержання синергетичного ефекту тільки в визначеному напрямку, в інших видах діяльності фірми діють самостійно;

- корпорації – поєднуються активи фірм, що підписують угоду.

У залежності від того, який потенціал у ході злиття поєднується, можна виділити:

- виробничі злиття – поєднуються виробничі потужності декількох компаній з метою одержання синергетичного ефекту за рахунок збільшення масштабів діяльності;

- чисто фінансові злиття – компанії, що об'єдналися, не діють як єдине ціле, не очікується виробничої економії, має місце централізація фінансової політики, що сприяє посиленню позицій на ринку цінних паперів, у фінансуванні інноваційних проектів.

А також у закордонній практиці можна виділити наступні види злиттів компаній:

- злиття компаній, функціонально зв'язаних по лінії виробництва або збуту продукції (product extension merger);

- злиття, у результаті якого виникає нова юридична особа (statutory merger);

- повне поглинання (full acquisition) або часткове поглинання (partial acquisition);

- пряме злиття (outright merger);

- злиття компаній, що супроводжується обміном акцій між учасниками (stock-swap merger);

- поглинання компанії з приєднанням активів по повній вартості (purchase acquisition).

В процесі еволюції та розвитку світогосподарських та зовнішньоекономічних зв'язків виокремилися декілька основних хвиль процесів ЗіП. Детальний їх розгляд не ставився на меті написання цієї статті, тому лише наведемо основні циклічні хвилі процесів транскордонних ЗіП, та зазначимо, що всі вони мали різні мотиви, і виходячи звідси, і

певні власні особливості. Серед цих хвиль виділяють:

- Монополістична 1893-1904 рр.;
- Олігополістична 1921-1929 рр.;
- Конгломератна 1959-1965 рр.;
- Корпоративних захоплень 1981-1989 рр.;
- Міжнародних угод 1998-2000 рр.;
- «Мегаугод» середина 2004 р. – теперішній час.

А тепер вже більш детально звернемо увагу саме на розвиток та сучасні тенденції останньої циклічної хвилі транскордонних процесів злиття і поглинання. Перед за все, зазначимо, що головним мотивом хвилі «Мегаугод» є посилення галузевої консолідації та галузева консолідація. А головною загальною характеристикою цієї хвилі є переважання мегаугод, зростання ролі ТНК країн, що розвиваються.

В сучасних умовах розвитку світового господарства глобалізація стає безпосереднім фактором збільшення транскордонних ЗіП. Частка ЗіП сягає 60-67% припливу та відпливу прямих іноземних інвестицій на останніх двох циклічних хвилях. Зазначимо також, що результатом хвиль глобальних транскордонних процесів злиття та поглинання з 1998 р. і аж до 2007 р. у світовій економіці виникла нова тенденція – формування світового ринку корпоративного контролю. Це, в свою чергу,

стало результатом глобалізації стратегії компаній за рахунок використання ними ЗіП з метою доступу на внутрішні ринки інших країн або задля посилення позиції своєї компанії в певних регіонах світу.

За даними незалежного аналітичного центру «Український інститут майбутнього», значимо, що 2016 рік став роком помірною відновлення економіки України.

За оцінками Мінфіну зростання економіки у 2016 році становило 1,8%, однак це менше ніж закладено у бюджеті.

Минулого року активувалась інвестиційна діяльність, за три квартали 2016 року обсяг прямих іноземних інвестицій збільшився на 48,7% в порівнянні з тим же періодом 2015 року. Такі дані наводить Державна служба статистики України.

У той же час, тенденція до зниження характерна для вилучення прямих інвестицій. Відтік українського капіталу зменшився на 12,7%, однак, пріоритетом для вітчизняних інвестицій залишаються офшорні зони.

Також спостерігається поживлення на ринку злиття та поглинання (М&А) України. Кількість угод М&А збільшилась майже в 2,5 рази до 84 у порівнянні з 2015 роком [9].

Нижче на рисунку 1 можемо наглядно побачити найбільшу кількість угод злиття та поглинання за 2105 рік у секторах, згідно із базою даних М&А Ukraine.

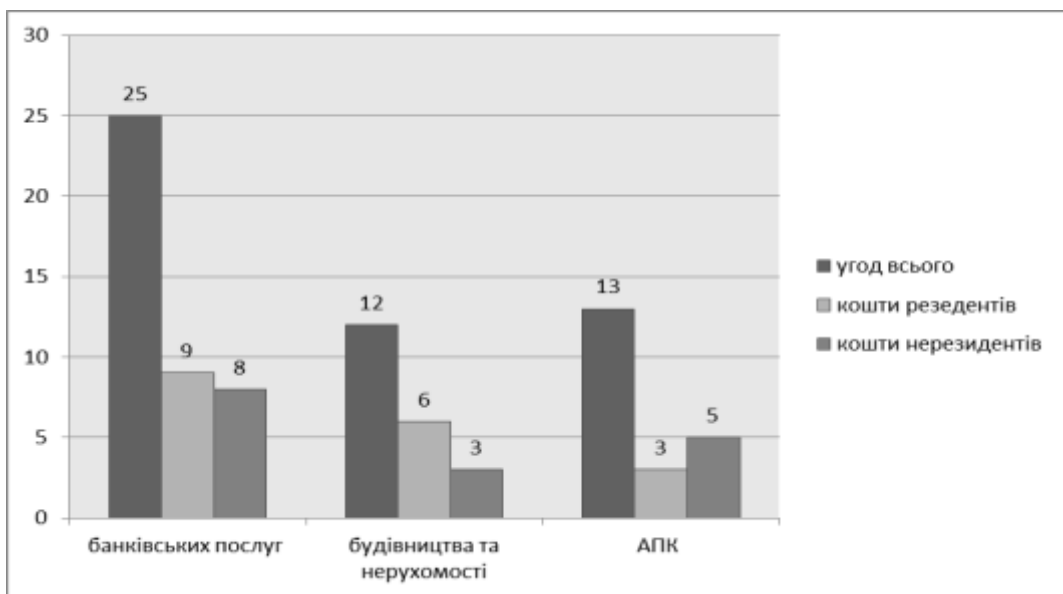

Рис. 1. Найбільша кількість угод злиття та поглинання за 2105 рік у секторах України.

У розрізі світового обсягу угод М&А частка України становить лише 0,09%. У географічній структурі українського ринку М&А найбільшими інвесторами є Кіпр (7,1%), РФ (6,0%), а також Канада, Швейцарія, Австрія (по 3,6%).

Звернувшись знов до даних незалежного аналітичного центру «Український інститут майбутнього», наголосимо на тому, що експерти цього аналітичного центру роблять свої висновки щодо підсумків інвестиційної діяльності України за 2016 рік. А саме, вони зазначають, що у 2016 році відбулася активізація інвестиційної діяльності у банківському секторі. Також наголошують на зростаючій ролі китайського інвестора, зважаючи на те, що у 2015 році на український ринок увійшла китайська компанія CNBM International (сектор альтернативної енергетики) із 168 млн. євро, а у 2016 на український ринок приєдналася ще ще одна китайська компанія – Bohai Commodity Exchange Co. Ltd та China Tian Yuan Manganese Ltd. Також, незважаючи ні на що у 2016 році зберігається значна частка присутності російського капіталу.

Також експерти незалежного аналітичного центру називають ряд перешкод, який на їх думку гальмує формування інвестиційної привабливості української економіки. А саме:

Перш за все, виділяють високий податковий тиск. Так, сумарний обсяг податків, які підприємство сплачує становить 51,9%, у той час коли в країнах ОЕСР цей показник складає лише 40,9%. А податки виступають основним джерелом наповнення державного та місцевого бюджетів, що підкреслює виключно фіскальну, а не стимулюючу функцію податків, що важливо для економічного зростання.

На другому місці серед цих перешкод, називають, високі валютні ризики та валютні обмеження, що не стимулюють притік прямих іноземних інвестицій та стримують внутрішні інвестиції.

І, нарешті третє місце займає неефективна система захисту прав приватної власності та наявність мораторію на розпорядження од-

ним із факторів виробництва – землею, все це стримують інвестиційну активність [9].

Висновки. Серед головних причин недостатнього розвитку процесів М&А в Україні багато фахівців-економістів виділяють наступні:

- неупорядкованість та непрозорість бізнесу;
- порушення у сфері корпоративного права;
- порушення вимог антимонопольного законодавства;
- «договірні» проблеми – наявність численних неформальних домовленостей між власниками бізнесу;
- недосконале правове регулювання процесів;
- нерозвиненість фондового ринку.

Не дивлячись на безліч перешкод, процеси злиття і поглинання в економіці України все ж таки відбуваються, і це дає нам мотив зрозуміти те, що головний позитивний аспект від цих процесів для економіки нашої країни, це саме і є залучення іноземного капіталу. Значимо також, що на сьогодні, процеси транснаціоналізації економіки мають цілу купу позитивних наслідків. Серед яких назвемо наступні: отриманні доступу до додаткових джерел фінансового капіталу, нових технологій та потенціалу інновацій, а також використання сучасного організаційно-управлінського досвіду.

А, в свою чергу, збільшення надходження капіталу можливе двома способами. Перший спосіб – це залучення прямих іноземних інвестицій, як різновиду здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Перш за все, у формі залучення інвестицій провідних закордонних ТНК, що безпосередньо надходять у філії та дочірні компанії ТНК від іноземного інвестора. Тут провідну роль відіграє сприятливий інвестиційний клімат. А другий спосіб збільшення надходження капіталу – це доступність для дочірніх компаній та філій ТНК джерел кредитного та інвестиційного капіталу, яким користується сама материнська компанія, що виникає у разі включення філій у міжнародну (глобальну) корпоративну фінансову мережу відповідної ТНК.

I, в решті решт, про позитивні перспективи – компанії «Делойт» зазначає, що Україна як частина європейського ринку, могла б скористатися вигодами від багатомільярдних угод М&А. Проте одна з необхідних умов для цього – функціональний вільний ринок. Шлях до формування цього ринку в Україні може бути визначений трьома пунктами: чинна судова система; спрощення умов для ведення бізнесу; ліквідація корупційного впливу на діяльність бізнесу [5].

На сьогодні, для нашої країни відкриваються великі перспективи у сфері залучення іноземних інвестицій та транснаціоналізації економіки, однак необхідно провести ще безліч реформ для покращення інвестиційної привабливості та збільшення обсягів залучення іноземних коштів.

Список використаних джерел:

1. База угод М&А в Україні – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mergers.com.ua/ua/m-anda-analysis/deals-database/deals-database-ukraine-2015>.

2. Гамма Т.М. Особливості та перспективи розвитку М&А в Україні / Науковий вісник Мукачівського державного університету, 2016. – Випуск 1 (15). – С. 106-112

3. Горовий Д. А. Розвиток ринку М&А в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fkd.org.ua/article/view/25093/22548>.

4. Здійснення угод М&А у сучасній Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.asterslaw.com/ua/news_media/publications/4570/.

5. Індекс ринку злиття і поглинання у 2016 р. компанії «Делойт» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/finance/articles/gx-deloitte-m-and-a-index.html>

6. Пучко І.В. Тенденції та пріоритети розвитку злиттів і поглинань в умовах інституційних трансформацій/ І. В. Пучко // Глобальні та національні проблеми економіки: Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. – 2015. – №3. – С. 769-773.

7. Табахарнюк М. Гра на мільйон: практика злиття та поглинань в Україні / М. Табахарнюк. – К.: «Український видавничий комплекс», 2012. – 302 с.

8. Фролова Т.О. Глобалізаційні тенденції розвитку процесів злиття та поглинання у світовій економіці / Т.О. Фролова, К. Г. Отченаш // Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід. – 2014. – №18. – С. 29-35.

9. Хоменко О. Український ринок М&А: підсумки 2016 року / Офіційний сайт Український інститут майбутнього. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uifuture.org/uk/post/ukrainskij-rinok-ma-pidsumki-2016-roku_78

10. Шабліна Я.В. Злиття і поглинання в Україні / Я.В. Шабліна, Ю.В. Гончаров // Актуальні проблеми економіки, 2012. – №1(127). – С. 120 – 128

11. Яструбецька Л.С. Аналіз особливостей злиття та поглинання підприємств в Україні / Л.С. Яструбецька, М.М. Яремик // Науковий вісник НЛТУ України, – 2015. – Вип. 25.7. – С. 239 – 245

REFERENCES:

1. The base of M & A transactions in Ukraine 2015 [Online], available at: <http://mergers.com.ua/ua/m-anda-analysis/deals-database/deals-database-ukraine-2015> (Accessed 21 October 2017).

2. Gamma, T.M. (2016), “Features and Prospects for M & A Development in Ukraine”, *Scientific Bulletin of the Mukachevo State University*, Issue 1 (15), pp. 106-112.

3. Goroviy, D. A., “Development of M & A Market in Ukraine”, [Online], available at: <http://fkd.org.ua/article/view/25093/22548> (Accessed 21 October 2017).

4. M & A transactions in modern Ukraine [Online], available at: http://www.asterslaw.com/ua/news_media/publications/4570/ (Accessed 21 October 2017).

5. The Deloitte Merger and Acquisition Index in 2016, [Online], available at: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/finance/articles/gx-deloitte-m-and-a-index.html> (Accessed 21 October 2017).

6. Puchko, I.V. (2015), "Trends and Priorities of Mergers and Acquisitions in the Context of Institutional Transformations", *Global and national problems of economy*, Mykolaiv National University named after. V. O. Sukhomlynsky, No.3., pp. 769-773.

7. Tabacharnyuk, M. (2012), "Game for a Million: Mergers & Acquisitions in Ukraine", *Ukrainian Publishing Complex*, Kiev, Ukraine.

8. Frolova, T.O. (2014), Globalization trends of the process of mergers and acquisitions in the world economy, *Economic Science. Investments: practice and experience*, No. 18, pp. 29-35.

9. Khomenko, O. (2016), "Ukrainian market M & A: the results of 2016", Official website Ukrainian Institute for the Future, [Online], available at: https://uifuture.org/en/post/ukrainskij-rinok-mapidsumki-2016-roku_78 (Accessed 21 October 2017).

10. Shablin, Ya.V. (2012), "Mergers and acquisitions in Ukraine", *Current problems of the economy*, No. 1 (127), pp. 120 – 128.

11. Jastrubecka, L.S. (2015), "Analysis of peculiarities of mergers and acquisitions of enterprises in Ukraine", *Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine*, Issue 25.7, pp. 239 – 245.

Н.Н. Шмиголь, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой «Учет и аудит», Запорожский национальный университет

Т.С. Павлюк, старший преподаватель кафедры «Международные экономические отношения», Запорожский национальный технический университет

СЛИЯНИЯ И ПОГЛОЩЕНИЯ КАК РАЗНОВИДНОСТЬ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В КОНТЕКСТЕ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ПРЯМЫХ ИНВЕСТИЦИЙ

В современных тенденциях развития мирового хозяйства преобладает глобализация, что характеризуется различными изменениями, среди которых следует назвать увеличение среднего размера компаний, а также со-

здание межотраслевых структур, то есть трансформация форм собственности и увеличение масштабов транснационализации их деятельности. Наиболее распространенным инструментом конкурентной борьбы в сфере внешнеэкономической деятельности стало осуществление трансграничных слияний и поглощений конкурирующих компаний. По данным ЮНКТАД, указанными в Отчете о мировых инвестициях, рост международного производства в последнее десятилетие обеспечивается преимущественно именно за счет сделок слияния и поглощения. В свою очередь большинство таких сделок (преимущественно дружеских) основана на привлечении прямых инвестиций - внутренних в пределах национальных сделок слияния и иностранных - в сфере ВЭД и трансграничного слияния.

В свою очередь, можно отметить, что слияния и поглощения являются неотъемлемой частью экономической жизни. Эти процессы играют ведущую роль как в международной экономике в целом, так и в экономике любой страны. Также, отметим, что процессы слияния и поглощения влияют на развитие отдельных предприятий, отраслей, хозяйственных комплексов и деятельности в целом.

Внутри государства предприятия, стремящиеся расширить свой бизнес, могут осуществить это или путем внутреннего роста или через слияния и поглощения. Внутренний рост может быть медленным и неопределенным. Увеличение же через слияния и поглощения очень часто является более быстрым процессом. Также отметим, что компании могут расти внутри своей отрасли или проникать в другие сферы бизнеса.

Ключевые слова: Слияния и поглощения, прямые инвестиции, внешнеэкономическая деятельность, международный бизнес, расширение компании, акционерный капитал, покупка акций.

Цель статьи: Проанализировать современное состояние международного рынка слияний и поглощений, изучить основные тенденции процессов ЗИП в современном мире, рассмотреть проблемные вопросы при привлечении прямых инвестиций в процессах слияния и поглощения, а также привести

определенные рекомендации и сделать собственные выводы о взаимосвязи процессов ЗИП и привлечением ПИИ в сфере ВЭД.

SHMIGOL NADIYA NIKOLAYEVNA, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department "Accounting and Audit", Zaporizhzhia National University

PAVLYUK TETYANA SERGIEVNA, Senior Lecturer of the Department "International Economic Relations", Zaporizhzhia National Technical University

MERGERS AND ACQUISITIONS AS A VARIETY OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY IN THE CONTEXT OF ATTRACTING DIRECT INVESTMENTS

Purpose. To analyze the current state of the international market of mergers and acquisitions, to study the main trends of M&A in the modern world.

Design/methodology/approach. The basic principles of the research are analysis and comparison, systematization of the obtained data and structural-functional approaches have been used.

Findings. Despite the many obstacles, mergers and acquisitions in the Ukrainian economy still take place, and this gives us the motive to understand that the main positive aspect of these processes for the economy of our country is the attraction of foreign capital. Let's also note that today, the processes of transnationalization of the economy have a whole set of positive effects. Among them we will name the following: access to additional sources of financial capital, new technologies and potential of innovations, and

also use of modern organizational and managerial experience. In turn, an increase in capital inflows is possible in two ways. The first way is to attract foreign direct investment, as a kind of foreign economic activity. First of all, in the form of attraction of investments of leading foreign TNCs that are directly received from a foreign investor in a subsidiary and subsidiary of TNC. Here the leading role is played by a favorable investment climate. And the second way to increase capital inflows is to make available to affiliated companies and TNC affiliates the sources of credit and investment capital used by the parent company itself when affiliates are included in the international (global) corporate financial network of the respective TNCs.

Research limitations/implications. Ukraine as part of the European market could benefit from multibillion M & A deals, but one of the necessary conditions for this is a functional free market. The path to forming this market in Ukraine can be defined by three points: the current judicial system; simplifying the conditions for doing business; Elimination of corruption influence on business activity.

Originality/value. Mergers and acquisitions are an integral part of economic life. These processes play a leading role both in the international economy as a whole and in the economy of any country. Also, we note that the merger and acquisition processes have an impact on the development of individual enterprises, industries, economic complexes and foreign trade activities in general.

Keywords: Mergers and Acquisitions, Direct Investments, Foreign Economic Activity, International Business, Company Expansion.